

УДК 336.717

Пугачова В. І.
Погореленко Н. П.
Христофорова О. М.

ДВНЗ «Університет банківської справи»

РОЗВИТОК АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ

Управління ліквідною позицією банку – важливе завдання не тільки для оперативної, а й для стратегічної діяльності банку. Його якісне виконання залежить від здатності банків виконувати базові нормативи регулятора щодо виконання встановлених вимог та їхньої реакції на нові регуляції Національного банку, які спрямовані на вдосконалення діючої системи оцінки та регулювання ліквідності. У статті розглянуто сутність управління ліквідністю банків. Досліджено підходи до визначення понять «ліквідність банку» та «інструментарій управління ліквідністю банку». Проаналізовано нормативи ліквідності по банківській системі України за 2014–2019 рр. та перші результати впровадження нормативу LCR у 2019 р. Запропоновано матрицю рішень щодо управління ліквідністю банків, яка дає можливість своєчасно та в повному обсязі забезпечити виконання своїх зобов'язань перед своїми контрагентами. Надано рекомендації щодо вдосконалення регулювання ліквідності банків.

Ключові слова: банки, ліквідність, норматив, прогнозування, управління нормативи ліквідності, аналіз, Національний банк України.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших характеристик як окремого банку, так і всієї банківської системи є ліквідність, яка виступає однією з передумов стабільного функціонування, оскільки підтримання прийнятної рівня ліквідності дає змогу банкам зберігати свою платоспроможність.

Саме ліквідність банківської системи характеризує рівень її надійності та достатності коштів відповідно до поточних потреб розвитку, а також забезпечує можливість залучати в необхідному обсязі вільні кошти юридичних і фізичних осіб, надавати кредити та здійснювати інвестиції [8]. Саме тому дослідження аналітичного інструментарію та окремих аспектів регулювання ліквідності банків набувають актуальності та значущості для розвитку цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам теоретичних та методологічних підходів до визначення поняття «ліквідність» присвячено роботи таких провідних українських учених, як: Л.О. Примостка [12], О. Деревська [9], В. Крилова, Р. Набок [10], В.І. Міщенко, А.В. Сомик [5], Ю.С. Ребрик. Їхні праці присвячено дослідженню сутності цієї економічної категорії та складникам процесу управління ліквідністю банків у цілому. Теоретична база вказаних джерел створює змістовне підґрунтя для подальшого розвитку даної теми.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є систематизація інструментарію оцінювання та аналіз його дієвості в системі управління ліквідністю банків.

Виклад основного матеріалу. Ліквідність банку є однією з найважливіших системних характеристик банківської діяльності, яка потребує аналізу й ефективного управління. Банк, який має проблеми з ліквідністю, має проблеми з виконанням покладених на нього функцій. Надлишкова ліквідність є результатом негативного управління банком і свідчить про неспроможність менеджменту банку ефективно розпоряджатися залученими ресурсами.

Різноманітність підходів до визначення основних складників банківської ліквідності пов'язана зі складністю тлумачення та розуміння самої сутності цього поняття.

Так, деякі науковці [12] розглядають банківську ліквідність як систему, що складається з

трьох підсистем: підсистеми ліквідності активів та пасивів банку; підсистеми ліквідності балансу та ліквідності банку; підсистеми ліквідності банківської системи.

Це визначення вдається нам доволі логічним, оскільки запропоновані підсистеми включають у себе мікро-, мезо- та макrorівні та більш змістовні аспекти (рівні) досліджуваного питання.

В.І. Міщенко [5] вказує, що «ліквідність банку – здатність банку своєчасно і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання». Т.Е. Крішталь [14] розширює зміст поняття та визначає ліквідність банку як його здатність виконувати боргові, збалансовані та потенційні кредитні зобов'язання, для цього необхідні не тільки оптимальна структура, обсяги і висока якість його пасивів і активів, а й можливість оперативно залучати кошти із зовнішніх джерел за розумною ціною. Ця здатність реалізується тільки тоді, коли ліквідні активи трансформуються у грошову форму.

Такі підходи також убачаються нам цілком прийнятними, оскільки наближені до практичних аспектів банківської діяльності в Україні.

Практичний підхід до трактування поняття ліквідності регламентується інструкцією «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затвердженою Постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368 [2], де вона визначається як «здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення двох розміщених активів і строками й сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямків використання коштів (надання кредитів, інші витрати)».

Виходячи із цього, ліквідність окремих банків – це здатність кожної кредитної установи своєчасно здійснювати платежі за зобов'язаннями до запитання й у встановлені строки. Це повинно забезпечуватися за рахунок відповідної організації активних і пасивних операцій і перерозподілу сукупної банківської ліквідності.

Міжнародний науковий досвід має й інші підходи до визначення ліквідності. Згідно з одним із таких підходів, ліквідність банківської системи розглядається з погляду розподілу відповідних складників на взаємопов'язану систему таких факторів:

– ліквідність фондів – фактично визначає ліквідність конкретного банку за умови його платоспроможності;

– ліквідність центрального банку – здатність до забезпечення потреб ліквідності фінансової системи та характеризує обсяг грошової маси, яким центральні банки оперують на фінансовому ринку;

– ліквідність фінансового ринку – визначає здатність фінансових установ здійснювати залучення ліквідних коштів із міжбанківського ринку та/або розміщувати тимчасово вільні кошти [3, с. 10].

Такий підхід, на нашу думку, є доволі дискусійним: по-перше, ліквідність центрального банку як поняття суперечить законодавчому тлумаченню змісту та напрямів його діяльності; по-друге, не дуже чітко простежується розмежування змісту першого та третього факторів.

Наведена дискусія свідчить про те, що існують розбіжності у підходах до визначення сутності категорії «ліквідність». При цьому відзначимо, що сьогодні превалюють дві найбільш поширені точки зору щодо трактування поняття «ліквідність банку», згідно з якими вона визначається як:

– можливість використання деякого активу банку як готівкових коштів або швидкого перетворення його на готівку, а також як здатність активу зберігати при цьому свою номінальну вартість незмінною;

– здатність погашати свої зобов'язання у строк.

Тем не менше із зазначеного вище цілком зрозуміло, що ліквідність банківської системи залежить, насамперед, від ліквідності банківських установ.

Аналітичний інструментарій регулювання ліквідності, який використовує Національний банк України, зумовлюється цілями та завданнями, визначеними законодавством України та Основними засадами грошово-кредитної політики.

Регулювання ліквідності банківської системи України регламентується Постановою Правління НБУ № 615 від 17.09.2015 «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи» [4].

Так, згідно із цією Постановою, встановлено такі нормативи ліквідності:

– миттєвої ліквідності (Н4) – визначається як співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку. Він характеризує мінімальний обсяг високоліквідних активів, необхідний для забезпечення виконання поточних зобов'язань протягом одного операційного дня. Нормативне значення коефіцієнта Н4 повинно бути не менше 20%;

– поточної ліквідності (Н5) – визначається як співвідношення активів із кінцевим строком погашення до 31 дня до зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до 31 дня. Цей норматив

характеризує мініально необхідний обсяг активів банку для забезпечення виконання поточного обсягу зобов'язань протягом одного календарного місяця. Нормативне значення коефіцієнта Н5 повинно бути не менше 40%;

– короткострокової ліквідності (Н6) – визначається як співвідношення ліквідних активів до зобов'язань із кінцевим строком погашення до одного року. Він визначає мініально необхідний обсяг активів для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року. Нормативне значення коефіцієнта Н6 повинно бути не менше 60%.

На практиці банки, які допускають порушення нормативу ліквідності, підпадають не лише під санкції Національного банку, а й наражаються на небезпеку бути ізольованими від ресурсів міжбанківського ринку. Таким чином, виконання цих нормативів – важливий складник операційної діяльності.

Оцінку дотримання банками України показників ліквідності наведено в табл. 1.

Дані табл. 1 свідчать про те, що нормативи ліквідності Н4, Н5 та Н6, встановлені НБУ, за період 2014–2018 рр. виконуються, а їхні фактичні значення набагато більше за встановлені. Це означає, що у банків є доволі потужний запас ліквідності.

Тем не менше вони повинні приділяти пильну увагу процесу управління ліквідністю, оскільки банківська діяльність передбачає значні розриви ліквідності по коштах, які не включені в розрахунок нормативів. Ігнорування цього факту може спричинити проблеми щодо забезпечення стабільної ліквідності, оскільки є ймовірність допущення ризику незбалансованості між активами і пасивами під час їх формування.

Регулювання оптимального рівня ліквідності банківської системи – дуже значущий нормативний складник сучасного банківського законодавства.

Поява нових підходів до прогнозування та регулювання ліквідності банківської системи була спричинена впливом світової фінансової кризи 2008 р., яка зумовила пошук нових та ефективних засад управління ризиком ліквідності та потребувала появи нових підходів до управління активами банківських установ.

У відповідь на кризу Базельський комітет із банківського нагляду як своє перше завдання посилив вимоги до банківського капіталу за допомогою прийняття угоди Базель III [7]. Ліквідність банків, згідно з Базель III, оцінюється не «як запас», а «як потік», що дає можливість передбачати і прогнозувати ризики ліквідності з урахуванням майбутніх надходжень і потреб у ліквідних коштах і тим самим забезпечити фінансову стабільність банків за рахунок попередження і зниження рівня її ризику.

Власне, розуміння важливості ризику ліквідності зумовило нову редакцію угоди – Базель III,

Таблиця 1

Динаміка значень нормативів ліквідності по системі банків України, %

Назва показника	Величина показника, за станом на 01.01 відповідного року						Норматив
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	56,99	69,07	69,96	70,15	76,47	68,66	≥ 20
Норматив поточної ліквідності (Н5)	80,86	100,5	100,2	102,4	101,47	99,12	≥ 40
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	89,11	92,23	93,44	92,63	92,29	93,52	≥ 60

Джерело: сформовано авторами на основі [18]

одним зі стандартів якої передбачено введення двох формалізованих показників для регулювання ліквідності: показника покриття ліквідності (Liquidity coverage ratio – LCR) та показника стабільного фінансування, нетто-фондування (Net stable funding ratio – NSFR).

Метою впровадження показника покриття ліквідності (LCR) є визначення обсягу високонадійних і ліквідних активів для покриття неочікуваного відтоку коштів протягом короткотермінового періоду (30 днів). Він розраховується як відношення запасу ліквідних активів (HQLA) та можливих чистих грошових відтоків за 30-денний період (NCO) і повинен становити понад 100%. Національний банк України запровадив норматив LCR у грудні 2018 р. Це повинно підштовхнути фінансові установи формувати на балансі достатньо високоякісні ліквідні активи (ВЛА), щоб мати змогу покрити чисті відпливи коштів у стресовий період.

Показник покриття ліквідності має схожі методи дослідження стану ліквідних активів із нормативом поточної ліквідності Н5, який визначає відношення активних та пасивних статей балансу станом погашення до 31 дня. При цьому граничне значення коефіцієнта, запропоноване Базельським комітетом, – не менш як 100% покриття, що понад у два рази перевищує значення регламентованого коефіцієнта ліквідності Н5 (40%), встановленого в Україні.

Запровадження нормативу LCR в Україні зумовлюється необхідністю вдосконалення системи управління ризиками ліквідності в банках, підвищення ефективності регуляторних вимог та запровадження загальноприйнятих світових підходів до оцінки ліквідності, зрозумілих міжнародним інвесторам.

Перевага коефіцієнта LCR перед коефіцієнтом поточної ліквідності, який використовує лише наявні балансові показники, – врахування можливих шоків сценаріїв відтоку активів, що вказує на значне підвищення «міжнародних» до ліквідності, порівняно з українськими.

Карта ризиків банківського сектору (рис. 1) свідчить про те, що з грудня 2018 до червня 2019 р. кошти фізичних осіб припливають до банків високими темпами. Але коротка строковість пасивів досі є чинником ризику для банківського

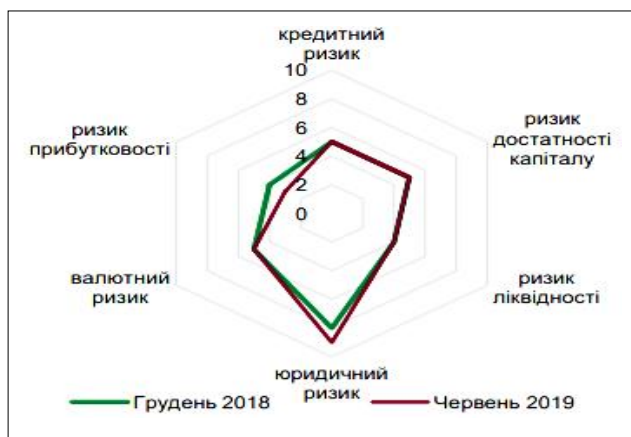

Рис. 1. Карта ризиків банківського сектору за період із грудня 2018 р. до червня 2019 р.

Примітка: НБУ оцінює ризики за шкалою від 0 до 10, де 0 – найнижчий рівень ризику, 10 – найвищий рівень ризику. Оцінка відображає очікуваний стан на наступні шість місяців.

Джерело: сформовано авторами на основі [8]

сектору [8]. Вагомим стимулом для зміни строкової структури фондування зараз немає. Утім, оскільки банки дотримуються нового нормативу ліквідності LCR (більшість – зі значним запасом), вони гарантовано матимуть змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання навіть у стресових умовах.

Інша новація – запровадження з 2020 р. нормативу NSFR. Він заохочуватиме банки залучати фондування на більш тривалій термін [8]. Проте вже зараз ключовим завданням банків в управлінні ліквідністю має стати збільшення стимулів для клієнтів залишати кошти на строкових депозитах і на більший термін.

Розглянуті нові нормативи (відповідно до стандартів Базеля III) більшою мірою, ніж діючі нормативи регулювання ліквідності банків в Україні [7], передбачають можливість забезпечити фінансову стабільність банків за рахунок попередження і зниження ризику ліквідності, оскільки:

по-перше, згідно з показником покриття ліквідності, банки повинні будуть володіти ліквідними активами, які б на 100% покривали короткострокові зобов'язання терміном менше одного місяця;

по-друге, показник стабільного фінансування передбачає зміну виду фінансування банку. Це означає, що в банківських установах збільшиться попит на довгострокове фінансування, що позитивно вплине на стан ліквідності;

по-третє, стандарти Базеля III більшою мірою, ніж нормативи ліквідності банків в Україні, передбачають можливість забезпечити фінансову стабільність банків за рахунок попередження і зниження ризику їх ліквідності [14].

Аналіз діючих та нових нормативів, які в сукупності є ключовим складником системи забезпечення фінансової стабільності банків, зумовлює необхідність використання дієвих інструментів регулювання ліквідності банків у частині виконання зобов'язань банку перед своїми контрагентами. Дуже доречною та ефективною для реалізації цього завдання, на нашу думку, є представлена у [15] матриця рішень щодо управління ліквідністю банку, яка має рекомендаційний характер та при цьому пропонує можливі варіанти відповідних управлінських рішень залежно від значення ліквідної позиції банку (табл. 2).

У табл. 2 наведено план дій, який дав би змогу банківській установі підготуватися до коливань рівня ліквідності, який передбачає [15]:

– аналіз періодів із найбільшим дефіцитом ліквідності з погляду можливості його погашення і визначення величини чистої нестачі ліквідності;

– вибір джерел погашення чистої нестачі ліквідності, зокрема шляхом використання надлишків, що утворюються в попередніх часових інтервалах;

– визначення альтернативних напрямів вкладення коштів на випадок утворення надлишку ліквідності;

– складання плану залучення та розміщення коштів за строками і сумами за базовим та альтернативними варіантами; визначення потреби банку в накопиченій ліквідності у розбивці за строками та чіткий план роботи з розширення покупної ліквідності;

– оптимізація рівня накопиченої і покупної ліквідності за її вартістю, строками і сумами.

У разі якщо проведений аналіз виявить нездатність банку погасити дефіцит ліквідних коштів на основі інструментів, які ним використовуються, для екстрених випадків банку

Матриця рішень щодо управління ліквідністю банку

Значення ліквідної позиції банку	Управлінські рішення		
	Базовий варіант	Альтернативний варіант	Аналіз найбільш несприятливих значень ЛПБ на всіх часових інтервалах
Дефіцит	– Планування закінчення строку угод за активними операціями, що проводяться, на цей період – Рекомендація під час укладання угод за пасивними операціями, що проводяться, щодо їх закінчення в інші часові інтервали – Планування залучення коштів із фінансового ринку на цей період (покупна ліквідність) – Планування продажу накопиченої ліквідності – Використання надлишку ліквідності, що утворився на попередніх часових інтервалах, та розміщена в активи зі строком повернення в плановому періоді	– Визначення максимально необхідного обсягу покупної ліквідності з урахуванням аналізу умов ринку для даної ситуації та забезпечення її наявності в плановому періоді – Визначення та забезпечення оптимального рівня накопиченої ліквідності банку (рішення приймаються на основі аналізу всіх варіантів – базового, альтернативного та найбільш пікових ситуацій)	– Визначення обсягу та ймовірності найбільш несприятливих значень ЛПБ – Виявлення ступеню забезпечення накопиченою та покупною ліквідністю дефіциту ЛПБ – Розрахунок додаткової потреби в ліквідності та врахування її величини під час планування накопиченої та покупної ліквідності для відносно ймовірних подій – Створення страхового резерву для інших випадків – Під час складання планів антикризового управління врахувати обсягу, методів та строків залучення додаткових коштів або зменшення поточних платежів
Надлишок	– Рекомендація під час укладання угод за активними операціями, що проводяться, щодо їх закінчення в інші часові періоди – Планування зниження частки коштів, залучених із фінансового ринку, в балансі банку на цей період (зниження рівня покупної ліквідності)	– Розроблення плану заходів, спрямованих на використання ліквідності у разі розвитку подій за альтернативним сценарієм (зниження рівня покупної ліквідності, розміщення в активи, у тому числі й на визначені строки)	
Баланс	– Підтримка балансу за строк. Закінчення угод, що укладаються		

Джерело: сформовано авторами на основі [15]

рекомендується розробити план антикризового управління ліквідністю, який передбачає процедури, що дають змогу подолати сформовану ситуацію. Це дасть змогу менеджменту банку приймати оптимальні оперативні рішення, що забезпечить досягнення завдання щодо ефективного управління ліквідністю та в кінцевому підсумку підвищить загальний рівень фінансової стабільності.

Висновки і пропозиції. Ефективне управління ліквідністю – одне з пріоритетних завдань у діяльності кожного банку. Його призначення – одночасне виконання двох завдань: дотримання нормативного рівня ліквідності та отримання максимального доходу від активних операцій.

Управління ліквідною позицією банку – важливе завдання не тільки для оперативної, а й для

стратегічної діяльності банку. Його якісне виконання залежить не тільки від розуміння сутності та змісту ліквідності як економічної категорії, а й значною мірою від здатності банків виконувати базові нормативи регулятора щодо виконання встановлених вимог та їхньої реакції на нові регуляції Національного банку, які спрямовані на вдосконалення діючої системи оцінки та регулювання ліквідності.

Для вдосконалення процесу управління банківською ліквідністю доцільно використовувати підходи, які забезпечать швидку та ефективну реакцію на негативні зовнішні збурення та потенційні шоки.

Перспективою подальших досліджень авторів є дослідження динаміки виконання нормативів NSFR та LCR у динаміці.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради*. 2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 05.09.2019).
2. Інструкція НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 № 368 (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 05.09.2019).
3. Галицька Е., Висоцька Л. Удосконалення системи показників ліквідності комерційних банків. *Банківська справа*. 2002. № 2. С. 19–25.
4. Постанова НБУ «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи» від 17.09.2015 № 615. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15> (дата звернення: 05.09.2019).
5. Методи управління ліквідністю банку. Банківський нагляд : навчальний посібник / В.І. Міщенко та ін. Київ : Знання, 2010. URL : <http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/discip/osfinman/Lektisia9> (дата звернення: 05.09.2019).
6. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду : науково-аналітичні матеріали. Вип. 11 / В.С. Стельмах та ін. Київ : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008.
7. Basel Committee on Banking Supervision / Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. January 2013. URL : <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>.
8. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2019 р. URL : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=96887766> (дата звернення: 09.09.2019).

9. Деревська О. Активно-пасивні операції та управління ліквідністю банківської установи. *Вісник НБУ*. 2008. № 7. С. 44–50.
10. Крилова В., Набок Р. Структурні процеси управління ліквідністю банку. *Вісник Національного банку України*. 2008. № 6.
11. Ліквідність банківської системи України / В.І. Міщенко та ін. Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України, 2008. 180 с.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник ; 2-е вид., доп. і перероб. Київ : КНЕУ, 2004. 468 с.
13. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду : науково-аналітичні матеріали. Вип. 11 / В.С. Стельмах та ін. Київ : Національний банк України ; Центр наукових досліджень, 2008. 286 с.
14. Кришталь Т.Е. Методика аналізу ліквідності комерційного банку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец.08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2003. 17 с.
15. Криклій О.А., Рябіченко Д.О. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 12. С. 196–206.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine(2000), About Banks and Banking: Law of Ukraine [About Banks and Banking]-Available at: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>) (accessed 5 September 2019).
2. Instructions of the National Bank of Ukraine (2001) “On the Procedure for Regulating Banking in Ukraine” [On the procedure for regulating the activity of banks in Ukraine], No. 368. Available at: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>) (accessed 5 September 2019).
3. E. Galitska, L. Visotska (2002) Udoskonalennya system of indicators of liquidity of commercial banks [Improvement of the system of liquidity ratios of commercial banks]. *Banking on the right*. no. 2, pp. 19-25.
4. The resolution of the National Bank of Ukraine (2015) “On the Provision of Provision on the Establishment of National Standard Bank of Ukraine Standard Instruments for Regulation of Banking System” [On approval of the Regulation on the application by the National Bank of Ukraine of standard instruments for regulating the liquidity of the banking system] No. 615 Available at: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>) (accessed 5 September 2019).
5. Mishchenko V. I., Yatsenyuk A. P., Kovalenko V. V., Koreneva O. G. (2010) Methods of managing a bank. [Methods of managing bank liquidity]. *Banking glimpse: the inception companion*. Available at: (<http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/discip/osfinman/Lektsia9>) (accessed 5 September 2019).
6. Stelmakh B. C., Mishchenko V. I., Krilova V. V., Nabok R. M., Prikhodko O. G., Grischuk N. V. (2008) Likeness to the bank: environment and management aspects and regulatory regulation and at a glance [Bank Liquidity: Selected Management Aspects and Global Regulatory and Supervisory Experience]. *National Bank of Ukraine. Center for Scientific Research*, no. 11.
7. Basel Committee on Banking Supervision, Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools (2013) Available at: (<http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>) (accessed 5 September 2019).
8. National Bank of Ukraine (2019). The report about financial stability [Financial Stability Report June 2019]. Available at: (<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=96887766>) (accessed 9 September 2019).
9. Derevska O. (2008) Actively passive operation and management of liquidated banking establishments [Active-passive operations and liquidity management of a banking institution]. *NBU Bulletin*, no. 7., pp. 44-50.
10. Krylova V., Nabok R. (2008) Warehouses to the process of managing a liquid bank [Components of the Bank’s liquidity management process]. *News of the National Bank of Ukraine*, no. 6
11. Mishchenko V. I., Somik A. V. (2008) Liquidity of the banking system of Ukraine [Liquidity of the banking system of Ukraine]. *Center for Scientific Research of the National Bank of Ukraine*. no. 6, p. 180.
12. Primostka L. O. (2004) Financial management of the bank.[Financial management in the bank].KNEU.
13. Stelmakh V. S., Mishchenko V. I. (2008) Likewise to the bank: environment and management aspects and regulatory regulation and at a glance.[Bank Liquidity: Selected Management Aspects and Global Regulatory Experience and Oversight]. *National Bank of Ukraine, Center for Scientific Research* no. 11.
14. Kristal T. E. (2003) Methodology for analyzing the bank’s commercial bank[Methodology for analysis of commercial bank liquidity]. *Abstract dis. on the health sciences. Candidate degree econ. Sciences: special 08.06.04 “Accounting region, analysis and audit”*.
15. Krikliy O. A., Ryabichenko D. O. (2012) Actual. problems of economy [Current problems of the economy] no. 12, pp. 196-206.

Пугачева В. И.
Погореленко Н. П.
Христофорова О. М.

ГВУЗ «Университет банковского дела»

РАЗВИТИЕ АНАЛИТИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЛИКВИДНОСТИ БАНКОВ

Резюме

Управление ликвидной позицией банка – важная задача не только для оперативной, но и для стратегической деятельности банка. Его качественное выполнение зависит от способности банков выполнять базовые нормативы регулятора по выполнению установленных требований и их реакции на новые регуляции Национального банка, направленные на совершенствование действующей системы оценки и регулирования ликвидности. В статье рассмотрена суть управления ликвидностью банков. Исследованы подходы к определению понятий «ликвидность банка» и «инструментарий по управлению ликвидностью банка». Проанализированы нормативы ликвидности по банковской системе Украины за 2014–2019 гг. и первые результаты внедрения нового норматива LCR в 2019 г. Предложена матрица решений по управлению ликвидностью банков, которая дает возможность своевременно и в полном объеме обеспечить исполнение своих обязанностей перед своими контрагентами. Даны рекомендации по совершенствованию регулирования ликвидности банков.

Ключевые слова: банки, ликвидность, норматив, прогнозирование, управление нормативом ликвидности, анализ, Национальный банк Украины.

Puhachova Valentyna
Pohorelenko Natalia
Khrystoforova Olena

Kharkiv Educational and Scientific Institute of SHEI "Banking University"

DEVELOPMENT OF ANALYTICAL INSTRUMENTARY OF BANK LIQUIDITY REGULATION

Summary

One of the most important characteristics of both the individual bank and the entire banking system is liquidity, which is one of the prerequisites for stable functioning, as maintaining an acceptable level of liquidity allows banks to maintain their solvency. It is the liquidity of the banking system that characterizes the level of its reliability and adequacy of funds in accordance with current needs of development, as well as provides an opportunity to attract free funds of legal entities and individuals, provide loans and make investments. That is why the research of analytical tools and individual aspects of banks' liquidity regulation becomes relevant and relevant for the development of this issue. The purpose of this research is to systematize the valuation toolkit and analyze its effectiveness in the bank liquidity management system. Managing the bank's liquidity position is an important task not only for the operational but also for the strategic activity of the bank. Its quality implementation depends not only on the understanding of the nature and content of liquidity as an economic category, but also, to a great extent, on the ability of banks to meet the regulator's basic standards for meeting the requirements and their response to new regulations of the National Bank aimed at improving the current system liquidity assessment and regulation. Effective liquidity management is one of the priorities of each bank. Its purpose is the simultaneous fulfillment of two tasks: compliance with the regulatory level of liquidity and obtaining the maximum income from active operations. To improve the process of managing bank liquidity, it is advisable to use approaches that will provide a rapid and effective response to negative external disturbances and potential shocks. This article discusses the essence of bank liquidity management. Approaches to defining the concepts of "bank liquidity" and "bank liquidity management tools" are investigated. The liquidity ratios of the banking system of Ukraine for 2014-2019 and the first results of implementation of the LCR standard in 2019 are analyzed. A matrix of bank liquidity management solutions is offered, which enables timely and full implementation of its obligations to its counterparties. Recommendations for improving banks' liquidity regulation have been provided. The prospect of further research by the authors is to study the dynamics of compliance with NSFR and LCR standards in dynamics.

Keywords: banks, liquidity, standard, forecasting, management of liquidity standards, the analysis, the National Bank of Ukraine.